

Blaženka Ljubović

ZNAMENITI LJUDI SENJSKOG SJEMENIŠTA

Blaženka Ljubović, prof., Gradski muzej Senj

UDK: 929 : [377.5/6 : 254.4](497.5 SENJ)

Izlaganje na znanstvenom skupu

U razdoblju od 1806. do 1940., uz kraće prekide, djelovalo je senjsko sjemenište i filozofsko teološko učilište koje je utemeljio biskup Ivan Krstitelj Ježić. Važnost njegovog djelovanja ogleda se u tome što je bio značajna odgojno-obrazovna ustanova koja je dala brojne znamenite ljude hrvatskoj Crkvi i narodu.

Mnogi od njih koji su se školovali i odgojili u sjemeništu postali su svećenici, ali bilo je i onih koji se nisu opredijelili za svećeničko zvanje već su svoj doprinos dali u raznim znanstvenim disciplinama važnim ne samo za Senj nego i za cjelokupnu hrvatsku kulturu.

Više od jednog stoljeća teološko i filozofsko učilište u Senju bilo je jedina visokoškolska ustanova u zapadnoj Hrvatskoj. U vrijeme djelovanja učilišta obrazovalo se oko 1000 studenata od kojih je preko 700 zaređeno za svećenike, i to uglavnom za Senjsku i Modrušku ili Krbavsku biskupiju. Iz Krčke biskupije bilo je oko šezdeset studenata. Po važnosti učilište je nadvisilo granice Senja i Senjsko-modruške biskupije.

Ključne riječi: senjsko sjemenište, teološko i filozofsko učilište, znameniti ljudi, biskup Ivan Krstitelj Ježić.

* * *

Poviješću visokoškolske izobrazbe u Senjskoj i Modruškoj ili Krbavskoj biskupiji do 1940. godine, ali i u kasnijem razdoblju, visokim školstvom na području Riječko-senjske metropolije, bavio se mons. dr. Mile Bogović, danas biskup gospičko-senjski.

Na temu visokog crkvenog školstva u nas organiziran je 1997. godine znanstveni skup čiji je rezultat izdavanje zbornika–spomenice *Visoko školstvo na području Riječko-senjske metropolije* (Zagreb–Rijeka, 1999.) koji je za tisak priredio i u njemu objavio svoja istraživanja mons. dr. Mile Bogović. U prvom dijelu obradio je viso-

ko školstvo na području Senjske i Modruške ili Krbavske biskupije. Taj dio izišao je i kao posebna knjiga pod naslovom *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj do 1940. godine* (Senj, 1999.) koju sam koristila za svoj rad kao i članke iz Senjskih zbornika sv. 16/1989., 24/1997. i 26/1999. istog autora.

U pripremi teme nije bilo jednostavno izvršiti izbor iz tako velikog broja poznatih i znamenitih ljudi koji su se istaknuli na raznom znanstvenom području crkvenog i svjetovnog života, a koji su prošli kroz senjsko sjemenište i filozofsko-teološko učilište.

Među brojnim ljudima koji su završili senjsko sjemenište bilo je dosta kulturnih i prosvjetnih djelatnika. Isticali su se osobito na pedagoškom polju, spomenimo Stjepana Sabljaka, ravnatelja gimnazije u Senju i nadzornika škola u Vojnoj krajini; Tomu Matića, gimnazijskog ravnatelja u Senju; dr. Petra Matkovića, sveučilišnog profesora u Zagrebu; Ivana Fiamina, pisca knjiga za mladež; Ljudevita Slamnika, gimnazijskog ravnatelja u Rijeci; Ivana Radetića, gimnazijskog profesora u Senju i dr. Između ostalih, u senjskom su sjemeništu bili bogoslovi «Šime Starčević svećenik i pisac *Nove ričoslovice iliričke*, Ante Starčević, poznat kao utemeljitelj Stranke prava, Franjo Rački prvi predsjednik Jugoslavenske akademije, Emanuel Sladović, crkveni povjesničar pisac poznate *Povijesti biskupija senjske, modruške i krbavske*, Eugen Kvaternik istaknuti pravaš, Josip Gržanić poznati pravaški zastupnik u saboru, Josip Frančišković crkveni povjesničar, Josip Šojat teolog i novinar, dr. Martin Štiglic sveučilišni profesor teološki pisac, dr. Fran Binički pjesnik, prevoditelj i jedan od najbližih suradnika krčkog biskupa Mahnića»¹ i ostali.

U senjskom se sjemeništu školovalo i nekoliko senjsko-modruških ili krbavskih biskupa: Viktor Burić, Venceslav Šoić, Ivan Starčević, Roko Vučić.

Ovdje su predstavljeni neki od znamenitih ljudi koji su studirali i/ili bili profesori u senjskom sjemeništu i filozofsko-teološkom učilištu s najpotrebnijim podacima o životu i djelu. Namjera nam je

¹ Ivan DEVČIĆ, Senjsko bogoslovno učilište, *Senjski zbornik* br. 16, Senj, 1989., str. 61.

istaknuti ne samo ono po čemu su ti ljudi vezani uz senjsko teološko i filozofsko učilište već i što su dali hrvatskoj kulturi i znanosti.

Ferdinand Babić (1827.-1894.),² svećenik i književnik, rodio se u Ravnoj Gori, služio se pridjevkom ravnogorski, pristaša je ilirizma, teologiju je studirao u Senju od 1846. do 1850. Pisao je u brojnim časopisima (Danica ilirska, Neven, Dragoljub i dr.) pjesme, novele i pripovijetke. Spjev *Spomenik gradu Bakru* tiskan mu je 1991. godine.

Josip Benac (1893.-1961.),³ svećenik i pjesnik. Rodio se u Mrkoplju. Filozofiju je studirao u senjskom sjemeništu od 1911. do 1912., a teologiju od 1913. do 1917. U raznim časopisima (Obitelj, Hrvatska prosvjeta, Hrvatska duša, Hrvatska straža i dr.) objavljuje pjesme, te crtice s naglašenom vjerskom porukom.

Zvonko Benzia (1913.-1937.),⁴ svećenik. Rodio se u Starigradu. Od 1933. do 1936. godine pohađao je bogosloviju u Senju, zatim nastavio u Rimu. Umro je mlad shvativši patnju i stvarni život. Pod naslovom *Svećenička žrtva* (Zagreb, 1938.) njegov životopis napisao je Hijacint Bošković pod pseudonimom Jacint Zumbulov.

Fran Binički (1875. – 1945.),⁵ svećenik, povjesničar, pjesnik, filozof, prevodilac. Rodio se u Mušaluku kraj Ličkog Osika. U Senju je studirao teologiju od 1896. do 1900., zatim studij nastavio u Innsbrucku. U biskupskom bogoslovnom sjemeništu u Senju bio je profesor crkvene povijesti i kanonskog prava, a neko je vrijeme predavao staroslavenski (starohrvatski) jezik. Pisao je i surađivao u brojnim časopisima (Katolički list, Nada, Vrhbosna, Hrvat, Hrvatska prosvjeta i dr.). Piše pjesme i pripovijetke rodoljubne, religiozne i povijesne tematike, političke i polemičke članke, te rasprave. Zbog svojih je političkih opredjeljenja bio zatvaran i proganjan.

2 *Hrvatski biografski leksikon*, sv. I, Zagreb, 1983., str. 288; Zlata DEROSI, Senjski kanonik i hrvatski književnik Ferdinand Babić, *Senjski zbornik* br. 30, Senj, 2003., str. 377-400; Mile BOGOVIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 41; Mile BOGOVIĆ, Znamenite ličnosti senjskog filozofskog i teološkog učilišta 1806.-1940., *Senjski zbornik* br. 26, Senj, 1999., str. 287.

3 *HBL*, I, str. 629; M. BOGOVIĆ, *Povijest*, str. 43. i str. 101; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 287.

4 M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 43, 132-137; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 287.

5 *Znameniti i zaslužni Hrvati 925-1925.*, Zagreb, 1925., str. 28; *HBL*, I, str. 775; Nikola BIČANIĆ, Dr. Fran Binički – život i djelo, *Senjski zbornik* br. 22, Senj, 1995., str. 327-334; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 28, 43, 125-129; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 287.

Ivan Blažević (1895.-1979.),⁶ svećenik, teološki pisac. Rodio se u Trebinju. U Innsbrucku je studirao teologiju, gdje je i doktorirao. Biskup Starčević imenovao ga je rektorom sjemeništa i ujedno kanonikom Stolnog kaptola u Senju. Predavao je Sveto pismo i pedagogiku. U Senju je 1936. godine utemeljio književnu nakladu «Fides» u kojoj je objavljeno 7 knjiga (prijevoda) teološkog sadržaja. Poslije rata odlazi u inozemstvo (Mercedes, Argentina) gdje na sjemenišnoj bogosloviji predaje Sv. pismo.

Hijacint Bošković (1900.-1947.)⁷ (pseudonim Jacint Zumbulov), dominikanac, filozofski i teološki pisac. Rodio se u Selcima na Braču. Od 1934. do 1939. predavao je dogmatiku, filozofiju i ascetiku na senjskoj bogosloviji. Napisao je brojna samostalna djela i mnogobrojne članke o filozofskoj, teološkoj i asketsko-mističnoj problematici. Surađivao je u brojnim časopisima (*Hrvatskoj prosvjeti*, *Bogoslovnoj smotri*, *Duhovnom životu* i dr.). Napisao je biografiju Zvonka Benzije, mladog senjskog svećenika koji rano umire, pod naslovom *Svećenička žrtva*.

Josip Burić (1910. – 1997),⁸ svećenik i crkveni povjesničar. Rodio se u Kraljevici. Teologiju je studirao od 1929. do 1933. godine na bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Od 1935. do 1940. predavao je dogmatiku, crkvenu povijest i apologetiku na bogosloviji u Senju. Voditelj je biskupskog arhiva i tajnik biskupa Burića. Dosta je građe ispisao iz tog arhiva, a svoje ispise ostavio vatikanskoj biblioteci. Bio je veliki poznavatelj vatikanskih arhiva. Napisao je brojne radove od kojih su neki ostali neobjavljeni i nedovršeni.⁹

6 Ivan STOŠIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 129-131; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 28, 119; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 287-288.

7 *Hrvatski biografski leksikon*, sv. II., Zagreb, 1989., str. 190-191; Marijan JURČEVIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 132-137; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 28; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 288.

8 M. BOGOVIĆ, Dr. Josip Burić, *Senjski zbornik* br. 24, Senj, 1997., str. 289-292.; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 29, 137-141; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 288.

9 Radove Josipa Burića koje je napisao za vrijeme svog života a nije objavio dovršio je i uredio Mile Bogović u knjizi pod naslovom *Josip Burić Biskupije Senjska i modruška u XVIII. stoljeću*, Državni arhiv u Gospiću, Kršćanska sadašnjost, Gospić-Zagreb, 2002. U riječi urednika M. Bogović kaže: «...ja sam dobio priliku da se bar donekle odužim svom nezaboravnom učitelju u povijesnoj struci. Želja mi je bila nastaviti i dovršiti njegovo djelo.»

Viktor Burić, (1897. – 1983.),¹⁰ biskup senjsko–modruški i prvi riječko–senjski nadbiskup. Rodio se u Kraljevici. Studirao je filozofiju (1914./15.) i dio teologije (1915.-1917.) u Senju. Zatim je nastavio studij u Innsbrucku i Zagrebu gdje je 1933. i doktorirao. Filozofiju i crkvenu povijest predavao je u Senju od 1933. do 1935. godine. Zatvorio je sjemenište 1940. godine smatrajući da ne postoje uvjeti za njegov rad. Godine 1947. obnovio je u ratu oštećenu senjsku katedralu, a iste godine u Rijeci otvara bogoslovnu školu i sjemenište. Brojne članke vjerskog sadržaja i biskupske poslanice objavljuje u *Službenom vjesniku Biskupije senjsko-modruške ili krbavske* koji od 1969. godine postaje glasilo Riječko-senjske nadbiskupije.

Ivan Fiamin (1833.-1890.),¹¹ hrvatski književnik i riječki župnik. Rodio se u Voloskom. Bogoslovni studij započeo je u Senju 1852. godine, a završio u Beču 1856. Od 1857. do 1862. godine na bogosloviji u Senju predavao je katehetiku, metodiku i pedagogiku. Poznat je po tome što se u svom svećeničkom radu zauzimao za čuvanje staroslavenske službe Božje. Od 1865. do 1867. godine zastupnik je Riječkog kaptola u Hrvatskom saboru gdje je veliki domoljub i borac za hrvatska prava.

Josip Frančičković (1874.-1958.),¹² svećenik i crkveni povjesničar. Rodio se u Praputnjaku. Od 1893. do 1898. bogoslovlje je studirao u Senju, nakon čega odlazi u Beč gdje 1906. doktorira teologiju, vraća se u Senj gdje od 1910. do 1919. predaje moralnu teologiju, pastoral i sociologiju. U *Bogoslovnoj smotri* od 1925. do 1934. piše brojne radove iz senjske crkvene povijesti s posebnim osvrtom na senjsku katedralu i crkvu sv. Franje te kraće upute iz pastoralne teologije.

Nikola Gršković (1863.-1949.),¹³ istaknuti iseljenik, novinar i političar. Rodio se u Vrbniku. Studirao je bogosloviju u Senju od

¹⁰ *HBL*, sv. II, str. 522; M. BOGOVIĆ, Dr. Viktor Burić, *Senjski zbornik* br. 24, Senj, 1997., str. 283-288.; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 29, 45, 10, 119, 141-145; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 288.

¹¹ *Hrvatski biografski leksikon*, sv. IV., Zagreb, 1998., str. 197-198; Josip MARTINOLIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 154-155; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 29 i 37; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 288.

¹² *HBL*, sv. IV, str. 360; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 29, 49, 119, 155-156; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 288-289.

¹³ *Znameniti i zaslužni...*, str. 98.; *Hrvatski biografski leksikon*, sv. V., Zagreb, 2002., str. 246-247; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 50; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 289.

1883. do 1887. Zbog svojih političkih nadzora iselio je u SAD gdje postaje vrlo aktivan među hrvatskim iseljenicima. U iseljeništvu osniva brojne hrvatske katoličke župe i pokreće izdavanje brojnih iseljeničkih glasila.

Josip Gržanić (1845.-1907.)¹⁴ rodio se u Senju. Ak. god. 1866./67. studirao je bogosloviju u Senju nakon čega na zagrebačkoj Pravoslavnoj akademiji upisuje pravo. Kao poznati pravaški zastupnik u Hrvatskom saboru ukazuje na brojne gospodarske i političke probleme. Osuđen je zbog «čizmovanja» bana Khuena-Héderváryja u Hrvatskom saboru 5. listopada 1885. godine.

Augustin Juretić (1890.-1954.)¹⁵ svećenik, novinar, političar. Rodio se u Jelenju. Od 1909. do 1914. u Senju je studirao filozofiju i teologiju. Doktorirao je teologiju na bečkom Augustineumu 1917. godine. Aktivan je u vjerskom i političkom životu između dva rata. Brojne crkvene, socijalne i gospodarske teme obrađuje u novinama i časopisima, od kojih neke i uređuje. Nakon rata nastavlja djelovati u inozemstvu. U Hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu čuva se dio njegova bogatog arhiva.

Dragutin Kniewald (1889.-1979.)¹⁶ teološki pisac i povjesničar umjetnosti. Rodio se u Zagrebu. Svećenik je Senjsko-modruške biskupije. Od 1916. do 1919. predavao je moraliku i pastoralku na senjskoj bogosloviji. Godine 1934. organizirao je prijenos Bašćanske ploče iz Jurandvora u Zagrebu.

Ivan Koščak (1851.-1915.)¹⁷ svećenik i teološki pisac. Rodio se u mjestu Bela (Podbela) kraj Varaždina. Od 1873. do 1882. bio je profesor filozofije, moralike i pastoralku na senjskoj bogosloviji. Otišao je u Vrhbosansku nadbiskupiju gdje je bio kanonik i arhidakon i neko vrijeme urednik glasila Vrhbosna.

14 *Znameniti i zaslužni....*, str. 92.; *HBL*, sv. V, str. 274; Mira KOLAR, Senjanin Josip Gržanić, pravaški političar u obnovi Senja i Hrvatske, *Senjski zbornik* br. 22, Senj, 1995., str. 267-292; M. BOGOVIĆ, *Povijest....*, str. 50; M. BOGOVIĆ, *Znamenite....*, str. 289.

15 *Hrvatski biografski leksikon*, sv. VI., Zagreb, 2005., str. 598-599; M. BOGOVIĆ, *Povijest....*, str. 53. i 102; M. BOGOVIĆ, *Znamenite....*, str. 289.

16 M. BOGOVIĆ, *Povijest....*, str. 30, 36, i 116; M. BOGOVIĆ, *Znamenite*, str. 289.

17 M. BOGOVIĆ, *Povijest....*, str. 30, 36, 115; Ivan DUJMUŠIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 161-162, M. BOGOVIĆ, *Znamenite....*, str. 289.

Martin Davorin Krmpotić (1868.-1931.),¹⁸ svećenik i istaknut iseljenički pisac, rodio se u Krivom Putu. Akademskih godina 1888./89. i 1890./91. studirao je bogosloviju u Senju. Odlazi u inozemstvo gdje se bori za prava hrvatskog iseljništva, vraćajući mu duh ljubavi i zajedništva i u Crkvi njeguje staroslavenski jezik i glagoljicu.

Ljubomir Kučan (1906.-1978.),¹⁹ svećenik i profesor, rodio se u Hreljinu. Od 1936. do 1939. studirao je bogosloviju u Senju. U Rimu studira crkveno pravo. U gotovo svim župama Riječko-senjske nadbiskupije pjeva se hrvatska misa «senjski napjev» koju je uglazbio.

Dragutin Kukalj (1899.-1945.),²⁰ svećenik i teološki pisac, rodio se u Crikvenici. Ak. god. 1918./19. studirao je teologiju u Senju. Piše brojne knjige iz područja liturgije.

Ivan Kukanić (1868.-1944.),²¹ profesor, teološki pisac, riječki župnik, rođen u Rijeci. Od 1891. do 1897. predavao je Sv. pismo na senjskom teološkom učilištu. U vrijeme talijanske okupacije Rijeke bori se za prava Hrvata, zbog čega je i proganjan.

Eugen Kvaternik (1825. - 1871.),²² političar i pravaš. Ak. god. 1842./43. studirao je teologiju u Senju. Napušta teologiju da bi nastavio studirati pravo. Bori se za cjelovitu i neovisnu Hrvatsku. Godine 1871. podiže ustanak u Rakovici gdje i pogiba.

Petar Matković (1830.-1898.),²³ profesor. Rodio se u Senju gdje je od 1848. do 1853. studirao filozofiju i teologiju. Kao bogoslov na senjskoj gimnaziji predavao je povijest i zemljopis. Studira na sveučilištima u Beču, Pragu, Berlinu i Göttingenu. Član je JAZU od njenog osnutka. U publikacijama JAZU objavljuje svoje radove.

18 *Znameniti i zaslužni...*, str. 149; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 57 i 120; J. LOKMER, *Zvona*, 13, Rijeka, 1999.; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 290.

19 Josip MANJGOTIĆ, *Visoko školstvo na području Riječko-senjske metropolije*, Rijeka, 1999., str. 366-368; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 57; M. BOGOVIĆ, *Visoko...*, str. 313; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 290.

20 M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 58; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 290.

21 M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 31, 36, 58, 118; Ivan ŠPORČIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 162-166; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 290.

22 *Znameniti i zaslužni...*, str. 156; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 58; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 290.

23 *Znameniti i zaslužni...*, str. 182; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 62 i 92; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 291.

Milan Pavelić (1878.-1939.),²⁴ svećenik i hrvatski pjesnik. Rodio se u Krivom Putu (Serdari). Od 1915. do 1919. predavao je katehetiku i pedagogiju na bogosloviji u Senju. Suradivao je u brojnim časopisima: *Nada*, *Vrhbosna*, *Hrvatska prosvjeta* i dr. Uređivao je katolički dnevnik *Riječke novine*. Prevodi crkvene himne i pjesme, te objavljuje više zbirke pjesama.

Makso Pelozo (1915.-1989.),²⁵ svećenik i hrvatski povjesničar. Rodio se u Velim Munama. Od 1934. do 1938. studirao je teologiju u Senju. Povijest studira na zagrebačkom sveučilištu, a crkvenu povijest u Rimu. U vatikanskom i gračkom (Graz) arhivu prikuplja arhivsku građu o hrvatskoj povijesti, od čega je većina do sada neobjavljena.

Luka Petrović (1805.-1869.),²⁶ svećenik i profesor, zagrebački kanonik, te 1868. izabrani zagrebački pomoćni biskup nadbiskupa Haulika. Rodio se u Slunju. Filozofiju je studirao u Pešti, a teologiju u Beču. Od 1838. do 1850. predavao je u Senju crkvenu povijest i kanonsko pravo. Nakon toga odlazi na specijalizaciju u Beč. Godine 1851. imenovan je dvorskim kapelanom i ravnateljem nauka u Augustineumu u Beču.

Andrija Rački (1870.-1957.),²⁷ profesor i povjesničar. Rodio se u Fužinama. Od 1889. do 1892. studirao je teologiju u Senju, a od 1895. do 1902. na teološkom učilištu u Senju predavao crkvenu povijest i kanonsko pravo. Godine 1906. godine napisao je povijest senjskog sjemeništa u prigodi 100. obljetnice njegova osnutka. U staleško udruženje svećenika u Hrvatskoj ulazi nakon Drugog svjetskog rata. Budući da je bio trsatski župnik, proučavao je povijest Sušaka te objavio dvije knjige na ovu tematiku.

24 *Znameniti i zaslužni...*, str. 208; Milan ŠPEHAR, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 172-176; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 33. i 37; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 292.

25 M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 66; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 292.

26 Josip MARUŠIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 176-179; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 33 i 36; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 292.

27 M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 34-35 i 68; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 292.

Franjo Rački (1828.-1894.),²⁸ teolog, kanonik, povjesničar i političar. Rođen je u Fužinama. Ak. god. 1846./47. pohađao je filozofiju u Senju, a ak. god. 1848./49. teologiju. Crkvenu povijest, kanonsko pravo i patrologiju predavao je od 1855. do 1857. godine. Godine 1857. postaje kanonik ilirskog kaptola sv. Jeronima u Rimu, a 1877. zagrebački kanonik. Istakao se brojnim publicističkim i povijesnim radovima. Svojim je djelovanjem na crkvenom i svjetovnom polju postao jedan od najpoznatijih ljudi senjskoga teološkog i filozofskog učilišta, ali i hrvatskoga naroda. Prvi je predsjednik Jugoslavenske akademije i suradnik J. J. Strossmayera.

Emanuel Sladović (1819.-1857.),²⁹ filolog i crkveni povjesničar. Godine 1840./41. u Senju je studirao prvu godinu teologije, a ostale tri u Beču. Na senjskoj gimnaziji predaje od 1850. Napisao je brojne radove iz estetike, poezije i filologije, a osobito je značajan njegov doprinos poznavanju povijesti Senjsko-modruške biskupije. Jedno od najpoznatijih djela mu je *Povesti biskupijah senjske i modruške ili krbavske* (Trst, 1856.).

Venceslav Soić (1814.-1891.),³⁰ profesor i senjski biskup. Rođen je u Bakru. Od 1831. do 1833. u Senju je studirao filozofiju, a teologiju u Beču i Pešti. Od 1839. do 1846. predavao je fiziku, prirodopis i poljodjelstvo na filozofskom učilištu (liceju), neko vrijeme predavao je i staroslavenski jezik. Za vrijeme svoga župnikovanja sagradio je novu župnu crkvu u Bakru, koja je bila najveća u biskupiji. Godine 1858. postaje pomoćni biskup biskupa Ožegovića da bi 1869. nakon Ožegovićeve smrti bio ustoličen za senjsko-modruškog biskupa. Godine 1875. povukao se u mirovinu i nastanio u rodnom Bakru. Značajno je tiskanje njegove brošure *Razprava ob obstojećoj porabi staroslovenskog ili glagoljskog jezika pri vršenju svete mise po obredu rimokatoličkom u sdruženih biskupijah senjskoj i Modruškoj*.

28 *Znameniti i zaslužni...*, str. 223; M. BOGOVIĆ, Spisi o Franji Račkom u Biskupskom arhivu u Senju, *Senjski zbornik* br. 24, Senj, 1997., str. 131-140; Andreja KARTELO-NEKIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 181-183; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 34, 36, 68 i 94; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 292.

29 *Znameniti i zaslužni...*, str. 240; Darko NEKIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 185-188; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 71; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 293.

30 M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 85, 95, 194-195; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 293-294.

Ante Starčević (1823.-1896.),³¹ političar i pravaš. Ak. god. 1845./46. studira teologiju u Senju, a nakon toga je kao senjski bogoslov poslan na studij u Peštu gdje je 1846. promoviran u doktora filozofije. Od godine 1861. aktivno sudjeluje u političkom životu hrvatskog naroda kada utemeljuje i Stranku prava. Poznati su njegovi govori gdje se vidi njegovo znanje i domoljublje u kojima ne štedi političke protivnike, te o kojima oštro piše u brojnim pravaškim tiskovinama.

Ivan Starčević (1877.-1934.),³² profesor i biskup. Rodio se u Mrkoplju. Ak. god. 1896./97. studirao je teologiju u Senju, zatim nastavlja studij u Pešti. Od 1901. pa do 1916. na senjskoj bogosloviji predaje dogmatiku, katehetiku, pedagogiku i filozofiju. Godine 1932. postaje biskup, a ak. god 1933./34. ponovno otvara sjemenište i bogoslovsko učilište u Senju.

Josip Šojat (1912.-1996.),³³ teolog i novinar. Rodio se u Senju. Od 1933. do 1935. godine studirao je teologiju u Senju, zatim je poslan u Rim gdje 1939. doktorira iz bogoslovlja. Ak. god. 1939./40. predavao je filozofiju i dogmatiku u Senju. Godine 1947. otvorenjem sjemeništa u Rijeci pa do umirovljenja predavao je razne teološko-pastoralne predmete. Pokretač je lista *Bakarska zvona* čiji prvi broj izlazi 1963., a koji će od 1966. postati mjesečnik za kulturu cijele nadbiskupije pod nazivom *Zvona*.

Martin Štiglić (1834.-1914.)³⁴ rođen je u Praputnjaku. Godine 1856. stupio je u senjsko sjemenište, zatim nastavlja studij u Beču gdje je postao doktor teologije. Od 1868. do 1874. predavao je u Senju pastoralnu i moralnu teologiju. Nakon toga odlazi u Zagreb gdje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu postaje profesor pastoralne teologije. Napisao je brojne članke i knjige iz pastoralala i katehetike.

31 *Znameniti i zaslužni...*, str. 245; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 72; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 294.

32 M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 34, 36, 72, 195-197; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 294.

33 Ivan DEVČIĆ, Mons. dr. Josip Šojat, *Senjski zbornik* br. 23, Senj, 1996., str. 405-407; Tomislav ROGIĆ, *Visoko školstvo na području Riječko-senjske metropolije*, Rijeka, 1999., str. 387-391; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 74; Ivan DEVČIĆ, *Visoko školstvo na području Riječko-senjske metropolije*, Rijeka, 1999., str. 313; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 294.

34 *Znameniti i zaslužni...*, str. 257; Milan ŠIMUNOVIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj*, Senj, 1999., str. 197-203; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 36 i 74; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 294.

Vladimir Usmiani (1890.-1978.)³⁵ rođen je u Otočcu. Studirao je teologiju od 1909. do 1913. Upravitelj biskupskog konvikta Ožegovićanum postaje 1928. i temeljito ga preuređuje. Od 1933. do 1937. predavao je sociologiju na teološkom učilištu u Senju.

Franjo Vrinjanin (1770.-1854.)³⁶ profesor, kanonik i teološki pisac. Od 1807. do 1810. predavao je u Senju biblijske znanosti. Govorio je talijanski i latinski jezik te preveo više knjiga.

Roko Vučić (1850.-1914.)³⁷ profesor i biskup. Rodio se u Kraljevici. Školovao se u Senju, a potom u zavodu Germanicum u Rimu. Od 1883. do 1906. predavao je u Senju moralku, pastoralku, kanonsko pravo i crkvenu povijest. Oboljelom biskupu Mauroviću 1907. godine postaje pomoćni biskup, da bi 1910. bio imenovan biskupom ordinarijem. Pisao je opsežno djelo o obredima Katoličke crkve, bio je vrstan propovjednik.

Imena ovih ljudi najbolje govore koliko je bila jaka intelektualna jezgra senjskog sjemeništa i učilišta, izvorišta mnogih kvalificiranih znanstvenih kadrova.

Diljem Hrvatske, ali i izvan njenih granica ono je prenosilo glas vjere i samoopstojnosti hrvatskog naroda, glas znanosti, prosvjećenosti, duhovnog i kulturnog napretka tog doba.

Može se zaključiti da je senjsko sjemenište i filozofsko-teološko učilište (1806.-1940.) časno ispunilo zadaću. Ono je svojoj biskupiji i svom narodu dalo mnogo vrijednih svećenika, ali i dosta prosvjetnih i kulturnih djelatnika, te ostavilo veliki pečat u hrvatskoj povijesti i kulturi.

35 M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 34, 76 i 105; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 295.

36 ³⁶ *Znameniti i zaslužni...*, str. 283; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 35, 36, i 204; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 295.

37 *Znameniti i zaslužni...*, str. 283; M. BOGOVIĆ, *Povijest...*, str. 35-36 i 204-206; M. BOGOVIĆ, *Znamenite...*, str. 295.

LITERATURA

Mile BOGOVIĆ, *Povijest visokoškolske izobrazbe u biskupijama senjskoj i modruškoj ili krbavskoj do 1940. godine* (Senj, 1999.).

Hrvatski biografski leksikon, sv. I-VI, Zagreb, 1983.-2005.

- *Senjski zbornici*, sv. 16/1989, sv. 22/1995, sv. 23/1996, sv. 24/1997, sv. 26/1999, sv. 30/2003.: teme o crkvenom školstvu na području Senja.

Spomenica *Visoko školstvo na području Riječko-senjske metropolije* (Zagreb – Rijeka, 1999.).

Znameniti i zaslužni Hrvati 925-1925, Zagreb, 1925.

FAMOUS PEOPLE OF SENJ THEOLOGY COLLEGE

Summary

The Theology college and Philosophy High School, established by bishop Ivan Krstitelj Ježić, worked with some short breaks from 1806 until 1940. Importance of this school can be seen in the fact that this was an important educational institution which gave numerous famous people in Croatian church and nation.

Many of them were educated in the Theology college and became pries, but there were also those who did not dedicate their life to priest vocation and they rather gave their contribution to different scientific disciplines important for Senj and all Croatian culture.

More than one century the Theology and Philosophy High School in Senj was the only high educational institution in the western Croatia. At the time of the High School work, there were about 1,000 students of whom more than 700 became priests mostly in Senj and Modruš or Krbava Bishoprics. There were about 60 students from Krk Bishopric. Regarding its importance the High school surpassed the frontiers of Senj and Senj-Modruš Bishopric.

Throughout Croatia and further across its borders, the High School propagate the voice of religious belief and integrity of Croatian people, the voice of science, illumination, spiritual and cultural prosperity of the time.

It can be concluded that the Senj Theology College and Philosophy-Theological High School (1806-1940) honourably fulfilled its duty. It gave many valuable priest to the bishopric and people, as well as numerous teachers and cultural workers and it left a great impact in the Croatian history and culture.

Key words: Senj Theology College, Theology and Philosophy High School, famous people, bishop Ivan Krstitelj Ježić.